

Uchwała Nr XL/815/14
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 30 września 2014 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w roku 2013 „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2012-2015”.

Na podstawie § 35 ust. 3 lit. a i ust. 4 Regulaminu Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, stanowiącego załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr III/21/99 z dnia 4 lutego 1999 z późn. zm., uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w roku 2013 „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2012-2015”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Julian Osiecki

Załącznik do Uchwały Nr .....

Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego

z dnia ..... 2014 roku

Sprawozdanie z realizacji w roku 2013

**Wojewódzkiego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Województwie Warmińsko-Mazurskim
na lata 2012-2015**

Olsztyn, maj 2014

Wprowadzenie

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2012-2015 stanowi realizację zapisu art. 4 pkt 1-4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku, zgodnie z którym Samorząd Województwa realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w postaci wojewódzkiego programu stanowiącego część strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej.

Przy planowaniu i podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi kierowano się głównym celem programu jakim jest szersze zintegrowanie i wzmocnienie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko-mazurskim.

Dzięki dobrej współpracy z instytucjami i placówkami z terenu województwa takimi jak: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, Warmińsko – Mazurski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Olsztynie, szpitale oraz inne placówki zajmujące się leczeniem uzależnień możliwe było uzyskanie informacji i danych przydatnych w przygotowaniu niniejszego sprawozdania. Pomocne także okazały się sprawozdania opracowane przez organizacje pozarządowe z realizacji dofinansowanych zadań a także sprawozdania składane przez samorządy lokalne z realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.

Realizacja zadań Programu jest finansowana w sposób ciągły ze środków pochodzących z opłat pobieranych za wydawanie przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego, zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W latach 2012-2013 w budżecie województwa na realizację Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zabezpieczane były środki finansowe.

Tabela 1. Wysokość środków finansowych zabezpieczonych w budżecie na realizację WPPiRPA w latach 2011-2013

Rok	Wysokość środków
2011	805 300
2012	647 890
2013	780 755

Źródło: opracowanie własne ROPS w Olsztynie

Priorytet I. Edukacja, kampanie

Cel operacyjny: Podniesienie poziomu wiedzy w społeczeństwie na temat szkodliwości spożywania alkoholu.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2013, podobnie jak w roku poprzednim, ogłosił otwarty konkurs na realizację zadań przez organizacje pozarządowe w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Tabela 2. udział finansowy z budżetu województwa w realizacji zadań przez organizacje pozarządowe, ilość dotowanych podmiotów, szacunkowa liczba osób objętych oddziaływaniem profilaktycznym czy rehabilitacyjnym

Rok	Wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu województwa w formie dotacji organizacjom	Liczba dotowanych organizacji pozarządowych	Szacunkowa liczba odbiorców
2011	<i>brak środków</i>	-	-
2012	100 000	9	3 607
2013	100 000	13	4 955

W ramach współpracy z trzecim sektorem Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaproponował w 2013 r. w otwartym konkursie ofert, między innymi zadania podejmowane w celu podniesienia poziomu wiedzy w społeczeństwie na temat szkodliwości spożywania alkoholu, akceptację 14 ofert i dofinansowanie otrzymało 13 organizacji (jedna organizacja uzyskała dofinansowanie dwóch ofert) :

- Ośrodek Mediacji, Kształcenia i Porad Prawnych w Olsztynie, na wykonanie zadania „II część projektu. Pokojowe rozwiązywanie konfliktów – innowacyjny program profilaktyczny przeciwdziałający przemocy i agresji”, na kwotę 12 000 zł. Dzięki dofinansowaniu z dotacji możliwe było zrealizowanie następujących działań: opracowanie materiałów edukacyjnych, wdrożenie mediacji w 10 szkołach w 5 powiatach, zorganizowanie spotkań konsultacyjno-eksperymentalnych i informacyjno-szkoleniowych dla pedagogów, zorganizowanie międzyszkolnego konkursu „Podobają nam się mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów”. Z Projektu skorzystało 620 osób.
- Stowarzyszenie „Przystań”, na wykonanie zadania „Zmiana może zacząć się od Ciebie”, na kwotę 9 000 zł. Za otrzymaną dotację zrealizowano 80 godzin zajęć warsztatowych treningowych, w tym: zajęcia psychoedukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zajęcia treningowe w zakresie umiejętności wychowawczych, zajęcia animacyjne i podsumowujące w Kamionce – wieś tematyczna. Z Programu skorzystało 20 kobiet.
- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Sukurs”, na wykonanie zadania „Program interwencyjno-wspierający dla rodzin z problemem przemocy

i uzależnienia od alkoholu”, na kwotę 6 000 zł. Za środki uzyskane z dotacji Stowarzyszenie wynajęło lokal, zakupiło materiały niezbędne do realizacji zadania, udzielało poradnictwa rodzinnego. Łącznie z programu skorzystały 343 osoby.

- Stowarzyszenie Wspierania Działań na Rzecz Osób Potrzebujących Pomocy „Droga”, na wykonanie zadania „Program zorganizowania dwóch konferencji wojewódzkich z zakresu problematyki uzależnień”, na kwotę 7 000 zł. Stowarzyszenie zorganizowało dwie konferencje wojewódzkie: I – „Realizacja zadań z zakresu pomocy dla osób współuzależnionych w województwie warmińsko-mazurskim” odbyła się w maju 2013 r., II – „Realizacja programów profilaktycznych z zakresu problematyki uzależnień w województwie warmińsko-mazurskim” zorganizowano w październiku 2013 r. W obydwu konferencjach udział wzięło 89 osób.
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Morągu, na wykonanie zadania „W poszukiwaniu siebie”, na kwotę 8 000 zł. Za kwotę uzyskaną z dotacji zorganizowano zajęcia z socjoterapeutą z zakresu profilaktyki uzależnień, spotkania z psychologiem, zajęcia tańca z ogniem, gry na bębnach afrykańskich, szkolenie z wolontariatu, szkolenie z animacji. Z zajęć skorzystało 140 osób.
- Fundacji „Kierowca Bezpieczny”, na wykonanie zadania „Europejska noc bez wypadków – program naprawczy skierowany do prowadzących pojazdy samochodowe”, na kwotę 7 000 zł. Za kwotę otrzymaną z dotacji Fundacja zrealizowała następujące zadania: przeprowadzenie szkolenia dla wolontariuszy, zakupienie nagród dla uczestników projektu, opłacenie czynszu za lokal, zakup materiałów informacyjnych, wydrukowanie plakatów, przeprowadzenie kampanii informacyjnej. Z programu skorzystało 1 500 osób.
- Stowarzyszeniu Wspierania Działań na Rzecz Osób Potrzebujących Pomocy „Droga”, na wykonanie zadania „Program profilaktyczno – edukacyjny dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka realizowany w ramach świetlicy profilaktycznej w Olsztynku”, na kwotę 5 000 zł. Programem objętych zostało 80 klas ze szkół z terenu miasta i gminy Olsztyn, a łączna liczba osób objętych programem wynosi 1 369 os. W trakcie realizacji programu odbyło się 12 sesji pracy grupowej.
- Caritasowi Diecezji Ełckiej, na wykonanie zadania „Wakacyjne warsztaty profilaktyczne II”, na kwotę 8 000 zł. Za otrzymaną dotację Caritas przeprowadził 60 godzin warsztatów, zorganizował 2 wyjazdy warsztatowe oraz 2 wycieczki do Ełku. Z warsztatów skorzystało 80 osób w wieku od 10 do 16 lat.
- Stowarzyszeniu Przyjaciół Ziemi Lidzbarskiej, na wykonanie zadania „Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo”, na kwotę 8 000 zł. Dzięki otrzymanej dotacji Stowarzyszenie mogło zrealizować następujące zadania: zajęcia profilaktyczno-wychowawcze, zajęcia wyrównawcze, zajęcia rekreacyjno-sportowe, konsultacje dla rodziców. Z projektu skorzystało ok. 90 osób.
- Elbląskiemu Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej, na wykonanie zadania „Kampania profilaktyczna na temat przemocy w rodzinie kierowana do seniorów województwa warmińsko-mazurskiego”, na kwotę 8 000 zł. Za kwotę otrzymaną z dotacji zostało zrealizowane, m.in. kampania informacyjno-profilaktyczna, poradnictwo prawno-obywatelskie, poradnictwo psychologiczne, mediacje oraz rzecznictwo interesów/asysta wolontariusza. Z projektu skorzystało 441 osób.

- Stowarzyszeniu Inicjatorów Społecznych „Przyjazny Krąg”, na wykonanie zadania „CARPE DIEM – nasz sposób na nudę. Zorganizowanie czasu wolnego dla młodzieży uczęszczającej do Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej”, na kwotę 5 000 zł. Dzięki kwocie uzyskanej z dotacji Stowarzyszenie miało szansę zrealizować następujące zadania: wyjścia do kina, teatru, na gokarty, zorganizowanie wyjazdu do Aquaparku w Sopocie, konkurs plastyczny „Żyj ciekawie” z nagrodami, wystawa prac „Żyj ciekawie”. W projekcie udział wzięło 20 osób.
- Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Koło” w Nidzicy, na wykonanie zadania „Warsztaty w Świetlicy Opiekuńczo – Wychowawczej dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców”, na kwotę 5 000 zł. Podczas realizacji zadania rodzice podopiecznych wzięli udział w spotkaniach pt. „Wychowanie bez porażek”, które odbyły się w formie zajęć warsztatowych, które prowadził psycholog. Z programu skorzystało 30 osób.
- Caritasowi Archidiecezji Warmińskiej, na wykonanie zadania „Odbudowanie zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie kobiet i ich dzieci dotkniętych przemocą domową”, na kwotę 10 000 zł. Dzięki otrzymanej dotacji zrealizowano następujące zadania: prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla dzieci, poradnictwa prawnego, warsztaty z psychologiem i pedagogiem, zajęcia terapeutyczne dla kobiet i ich dzieci. Z zadania skorzystało 148 osób.
- Olsztyńskiemu Stowarzyszeniu Pomocy Telefonicznej, na wykonanie zadania „Prowadzenie całodobowych dyżurów telefonicznych przez Olsztyński Telefon Zaufania – Anonimowy Przyjaciel – konferencja szkoleniowa dla dyżurnych OTZ”, na kwotę 2 000 zł. Za otrzymaną dotację zorganizowano konferencję, w której udział wzięło 65 osób.

W dniu 27 września 2013 roku w sali sejmikowej w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyło się Regionalne Seminarium w zakresie prezentacji Standardów Działań Stowarzyszeń Abstynenckich. Do Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z propozycją współorganizacji seminarium zwróciła się Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie. Tego typu spotkania przeprowadzane były na terenie całej Polski (we wszystkich województwach) w ramach realizowanego Projektu "Standardy działań stowarzyszeń abstynenckich" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podczas olsztyńskiego spotkania przedstawiciele Krajowej Rady Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich, zaprezentowali następujące zagadnienia:

- a) wprowadzenie do projektu „Standardy Stowarzyszeń Abstynenckich”
- b) prezentacja Standardów:
  - Standard „Organizacyjno-formalny”.
  - Standard „Współpraca stowarzyszeń abstynenckich z podmiotami zewnętrznymi, samorządem lokalnym, w tym z gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych”.
  - Standard „Prowadzenie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych”.

- Standard „Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób objętych działaniami stowarzyszenia abstynenckiego”.

Na koniec spotkania zgromadzeni na Sali uczestnicy zadawali pytania prowadzącym odnośnie zaprezentowanych treści oraz udziału w Krajowej Radzie Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich, a także dyskutowali na temat zagrożeń i szans w działalności organizacji pozarządowych. W spotkaniu udział wzięło 27 osób – przedstawiciele organizacji pozarządowych z terenu województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wskaźniki do priorytetu I

wskaźnik	Rok	Rok
	2012	2013
Liczba kampanii wspartych przez samorząd województwa	2 konferencje w ramach kampanii	2
Liczba uczestników programów profilaktycznych	1 700	1 459
Liczba osób objętych szkoleniami w zakresie profilaktyki uzależnień przez samorząd województwa	822	620
Liczba publikacji wydanych przy wsparciu samorządu województwa nt. profilaktyki uzależnień	1 (film) dystrybucja książki „Wspomnienia alkoholizki”	dalsza dystrybucja książki „Wspomnienia alkoholizki”

Priorytet II. Jakość działań gmin w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych

Cel operacyjny: Wzmacnianie lokalnych systemów rozwiązywania problemów alkoholowych.

Corocznie województwo uczestniczy w zbieraniu sprawozdań PARPA-G1 składanych przez samorządy gminne. W maju sprawozdania przekazywane są do Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do opracowania i analiz. Jesienią każdego roku sporządzony zostaje stosowny raport, na podstawie którego możliwe jest określenie m.in. liczby funkcjonujących na Warmii i Mazurach świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo wychowawczych oraz liczby dzieci korzystających z tej formy pomocy.

Tabela 3. Liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo-wychowawcze	
	Liczba jednostek	Liczba uczestników	Liczba jednostek	Liczba uczestników
2011	68	2 118	181	5337
2012	67	2 310	252	8 968
2013	*	*	*	*

Źródło: dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

* dane zbierane są do końca I kw.2014 – opracowanie danych IV kw. 2014

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspierał i rekomendował projekty gmin w staraniach o dofinansowanie w ramach programu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Świetlica - Dzieci - Praca” na rzecz wsparcia dziecka i rodziny” w poszczególnych edycjach tego programu. W roku 2012 – wpłynęło do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej 10 ofert z terenu województwa, 5 z nich zostało rekomendowanych do dofinansowania przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Podobnie było w roku 2013 do ROPS wpłynęło 10 ofert samorządów i organizacji pozarządowych na dofinansowanie w ramach powyższego programu, zarekomendowanych zostało 5 projektów. Niestety w roku ubiegłym żaden podmiot z terenu województwa nie uzyskał dofinansowania w ramach mytego programu.

Na podstawie sprawozdań PARPA-G1, które gminy zobowiązane są składać do Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, możemy także zaobserwować w jaki sposób realizowana jest profilaktyka szkolna i pozaszkolna wobec dzieci i młodzieży.

Poniższe zestawienie obrazuje jak kształtowało się uczestnictwo uczniów, rodziców i wychowawców w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych w latach 2011-2012 (dane z roku 2013 będą zbierane i opracowane dopiero w IV kwartale 2014 r.).

Tabela 4. Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne

Rok	Liczba jednostek	Szkolne i pozaszkolne programy profilaktyczne		
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i wychowawców	Liczba rodziców
2011	108	76 189	4 600	15 950
2012	104	88 131	5 412	13 030
2013	*	*	*	*

Źródło: dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

* dane zbierane są do końca I kw.2014 – opracowanie danych IV kw. 2014

Na obszarze województwa można zaobserwować stały poziom uczestnictwa w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają rozwiązań interdyscyplinarnych, ważne zatem są: stałe wsparcie oraz monitorowanie rodziny przez przedstawicieli różnych grup zawodowych. Nieocenioną rolę w wspieraniu rodzin z dysfunkcjami pełnią asystenci rodziny oraz pedagodzy uliczni.

W roku 2013 w województwie pracowało 200 asystentów rodziny, którzy wsparciem objęli 1467 rodzin. Natomiast jeśli chodzi o pedagogów ulicy, z uzyskanych z terenu województwa informacji wynika, że w roku 2013 pracowało w środowisku 10 pedagogów ulicy.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizując zadania zapisane w Wojewódzkich Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii a także Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, od wielu lat współpracuje z samorządami lokalnymi z terenu województwa. Jednym z elementów tej współpracy jest organizowanie spotkań przedstawicieli samorządów lokalnych, które są podstawą do tworzenie spójnej polityki profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa warmińsko – mazurskiego.

Cykliczne narady przynoszą wymierne rezultaty przede wszystkim poprzez wymianę „dobrych praktyk”, analizowanie bieżących problemów oraz przekazywanie najnowszych trendów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

W dniach 18-19 kwietnia 2013 r. w Miłomłynie miała miejsce *wiosenna narada pełnomocników/koordynatorów ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przedstawicieli powiatowych centrów pomocy rodzinie*, przygotowana przez Biuro ds. Uzależnień Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Zaproszeni goście zaprezentowali uczestnikom narady między innymi następujące zagadnienia:

- Perspektywa leczenia osób uzależnionych od alkoholu – zaprezentowana przez Jadwigę Fudała, Kierownika Działu Lecznictwa Odwykowego i Programów Medycznych w Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie,
- „Stowarzyszenie „Niebieska Linia” – aktualne działania i dalsze perspektywy” – omówiła Małgorzata Kulka z Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”,
- Budowanie programów profilaktycznych w oparciu o diagnozę problemów. Doświadczenia z realizacji Programu przeciwdziałania przyjmowaniu substancji uzależniających przez uczniów „Unplugged” – przedstawiła Małgorzata Pobłocka, Pełnomocnik Prezydenta Sopotu ds. profilaktyki uzależnień,
- „Rola znaczących dorosłych w rozwoju dzieci i nastolatków czyli o autorytecie i jego budowaniu” – swoimi przemyśleniami w danym temacie podzieliła się Mira Prajsner, publicystka miesięcznika „Remedium”, psychoprofilaktyk z Pracowni Badawczo Szkoleniowej „MIRABO”.
- W ostatnim punkcie narady Bogusław Prajsner, Kierownik Działu Badań i Centrum Informacji Instytutu Psychologii Zdrowia PTP, Przewodniczący Stowarzyszenia RoPSAN, omówił działania profilaktyczno – interwencyjne realizowane na terenie Polski przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie „RoPSAN – Rodzice Przeciwko Sprzedaży Alkoholowi Nieletnim.

W naradzie udział wzięły 34 osoby, głównie gminni pełnomocnicy/koordynatorzy ds. rozwiązywania problemów uzależnień, także kierownicy ośrodków pomocy społecznej, sekretarze gmin oraz przedstawicielka powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Wskaźniki do priorytetu II

wskaźnik	Rok	
	2012	2013
Liczba osób przeszkolonych w gminach i powiatach	40	34
Liczba funkcjonujących placówek posiadających program wsparcia dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych	325	dane dostępne w IV kw. 2014
Liczba przykładów dobrych praktyk ujętych w wojewódzkiej bazie	2	3
Liczba pracujących specjalistów: pedagogów ulicy, asystentów rodziny	145 asystentów rodziny 20 pedagogów ulicy-Ełk	200 asystentów rodziny 10 pedagogów ulicy-Ełk
Liczba programów wspartych przez samorząd województwa	9	14
Liczba programów realizowanych przez organizacje pozarządowe	9	14

Priorytet III. Alkohol a dysfunkcja rodziny - picie alkoholu przez dzieci, młodzież i dorosłych.

Jak wynika z danych uzyskanych, z ośrodków pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego corocznie notuje się znaczną liczbę rodzin (osób), które uzyskują wsparcie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu:

Tabela 5. Wsparcia z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w latach 2012-2013 w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2011	5 016	9 958
2012	4770	8 951
2013	5 028	8 943

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie

Mając na uwadze powyższe, bardzo ważne jest podejmowanie szeregu działań w celu ograniczenia picia alkoholu zarówno przez dorosłych, jak i dzieci i młodzież.

Cel operacyjny: Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci, młodzież i dorosłych oraz wzrost kompetencji rodzin w rozwiązywaniu problemów związanych z alkoholem.

Realizując powyższy cel w latach 2012 – 2013, w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował zadania:

- „Program zorganizowania dwóch konferencji wojewódzkich z zakresu problematyki uzależnień” (I konferencje pt. „Realizacja zadań z zakresu pomocy dla osób współuzależnionych w województwie warmińsko-mazurskim”, II konferencja pt. „Realizacja programów profilaktycznych z zakresu problematyki uzależnień w województwie warmińsko-mazurskim”).
- „W poszukiwaniu siebie” zajęcia z socjoterapeutą z zakresu profilaktyki uzależnień w Morągu
- „Europejska noc bez wypadków – program naprawczy skierowany do prowadzących pojazdy samochodowe
- „Program profilaktyczno – edukacyjny dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka realizowany w ramach świetlicy profilaktycznej w Olsztynku”
- „Wakacyjne warsztaty profilaktyczne II” Ełk
- „Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo”, w Lidzbarku
- „CARPE DIEM – nasz sposób na nudę. Zorganizowanie czasu wolnego dla młodzieży uczęszczającej do Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej” w Elblągu
- „Warsztaty w Świetlicy Opiekuńczo – Wychowawczej dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców” w Nidzicy
- „Prowadzenie całodobowych dyżurów telefonicznych przez Olsztyński Telefon Zaufania – Anonimowy Przyjaciel – konferencja szkoleniowa dla dyżurnych OTZ

Projekty szczegółowo opisane na stronach nr 4 i 5 „współpraca z organizacjami pozarządowymi”.

Funkcjonujące w województwie centra i kluby integracji społecznej są szansą na reintegrację społeczną i zawodową grup szczególnego ryzyka takich jak: bezdomni, osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, osoby chore psychicznie, długotrwale bezrobotni, zwalniani z zakładów karnych.

Zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy o zatrudnieniu socjalnym Wojewoda prowadzi rejestr jednostek organizacyjnych, którym nadał status Centrum.

Dane nt. liczby centrów integracji społecznej przedstawia tabela poniżej.

Tabela 6. Liczba centrów integracji społecznej w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonujących w latach 2005-2013.

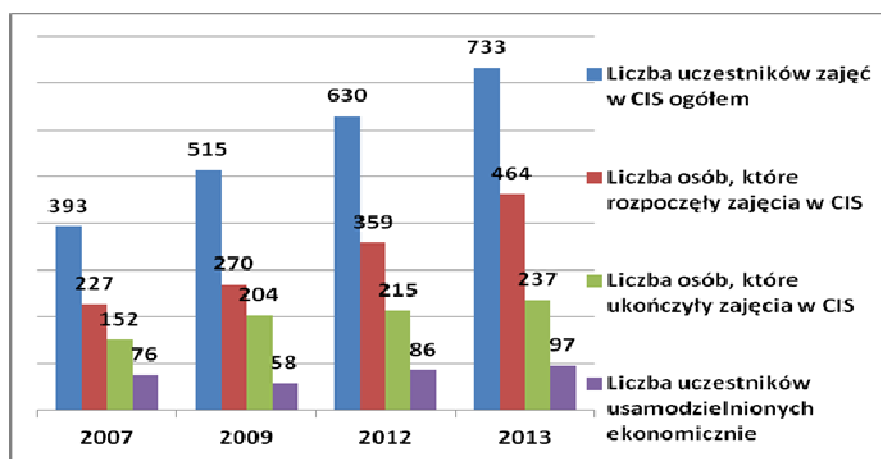
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba CIS	2	4	4	4	3	4	4	6	6

Centra integracji w województwie warmińsko-mazurskim utrzymują się głównie ze środków pochodzących z budżetu gminy oraz z własnej działalności. Jako inne źródła finansowania wymieniono darowizny, opłaty od organizatorów staży oraz środki EFS.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało sześć Centrów Integracji Społecznej,

- CIS w Olsztynie - będący Samorządowym Zakładem Budżetowym miasta Olsztyn,
- CIS w Ostródzie - prowadzony przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Ostródzie,
- CIS w Braniewie - prowadzony przez Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie w Braniewie,
- CIS w Ełku - Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku.
- CIS „ALTER CIS” w Ełku – Stowarzyszenie „Adelfi” w Ełku,
- CIS w Białej Piskiej – Stowarzyszenie Akcja Katolicka - Parafialny Oddział Akcji Katolickiej parafii Św. Andrzeja Boboli.

Wykres 1. Liczba uczestników CIS objętych reintegracją społeczną i zawodową w latach 2007 – 2013

Z zebranych danych wynika, iż w 2013 r. liczba osób uczestniczących w zajęciach wzrosła (o 16,35% w stosunku do 2012 roku). Najwięcej osób uczestniczyło w zajęciach CIS w 2013 roku – 733 osoby.

Uczestnikami reintegracji społeczno-zawodowej w centrach integracji społecznej województwa warmińsko-mazurskiego są osoby długotrwale bezrobotne, w ogólnej liczbie uczestników KIS, ok. 100 uczestników to osoby uzależnione od alkoholu.

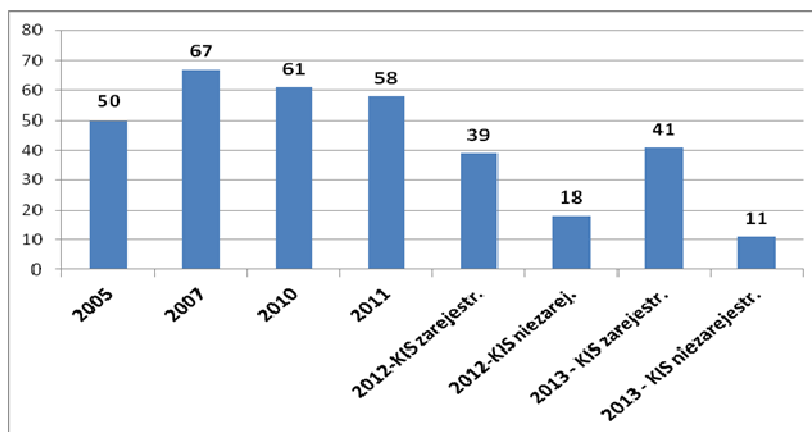
Najważniejsze działania podejmowane przez CIS-y w 2013 roku:

- a) indywidualne i grupowe spotkania/warsztaty z psychologiem, doradcą zawodowym, terapeutą, pracownikiem socjalnym;
- b) zajęcia edukacyjne:
  - nauka języka angielskiego,
  - zajęcia komputerowe,
  - zajęcia plastyczne,
  - zajęcia z wiedzy ogólnej, z podstaw przedsiębiorczości, z prawa,
- c) przekwalifikowanie uczestników do wykonywania zawodów:
  - opiekun osoby starszej i niepełnosprawnej,
  - opiekun dzieci,

- pracownik remontowo-budowlany,
- pracownik gospodarczy;
- d) aktywne pozyskiwanie organizatorów stażu dla uczestników CIS;
- e) praktyki zawodowe u pracodawców;
- f) spotkania okolicznościowe:
  - dni otwarte CIS,
  - pikniki z ekonomią społeczną.

Z informacji uzyskanej z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, iż w naszym regionie zarejestrowanych jest 41 Klubów Integracji Społecznej, działających zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym. Natomiast na podstawie informacji przesłanych z gmin ustalono, że na obszarze województwa funkcjonuje jeszcze 11 KIS-ów, które nie zostały ujęte w ww. rejestrze. Liczbę klubów funkcjonujących w województwie w latach 2005-2013 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Liczba klubów w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonujących w latach 2005-2013.

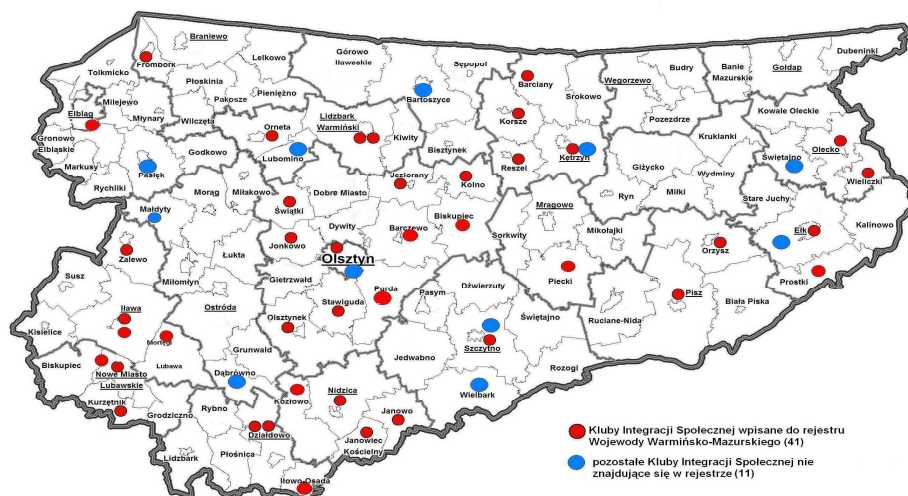

Z powyższego wykresu wynika, iż w latach 2005 – 2013 liczba KIS utrzymywała się na bardzo zbliżonym poziomie. Najwięcej klubów funkcjonowało w 2007 roku, najmniej zaś w roku 2005.

W roku 2013 (styczeń) utworzono Klub Integracji Społecznej w Małdytach, natomiast 4 kluby zawiesiły działalność, tj.: KIS w Pasymiu, KIS w Dobrym Mieście, KIS w Godkowie oraz KIS w Sępopolu. Dwa kluby (KIS w Bisztynku oraz KIS w Ostródzie) zakończyły działalność w związku z zakończeniem realizacji projektu finansowanego ze środków EFS.

Rozkład klubów w województwie przedstawia poniższa mapka.

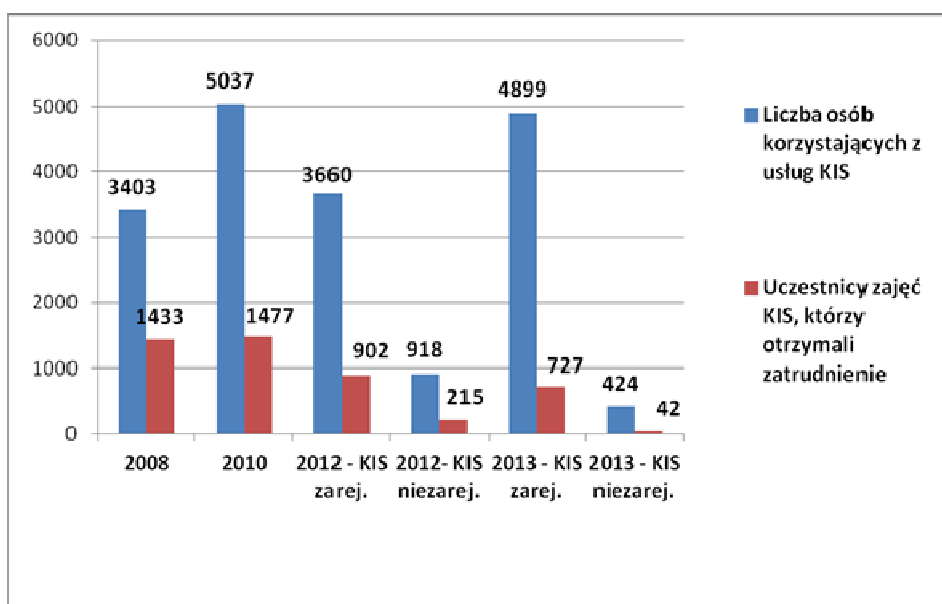
Mapka 1 Kluby integracji społecznej funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wg. stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

Widać dokładnie, iż najwięcej KIS-ów zlokalizowanych jest w centralnej części województwa, natomiast w północno-wschodniej jego części działa ich zdecydowanie mniej.

Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym uczestnikami zajęć w klubie integracji społecznej mogą być osoby, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Poniższy wykres prezentuje liczę osób objętych wsparciem kis-ów w województwie warmińsko-mazurskim:

Wykres 3. Liczba osób objętych wsparciem KIS w latach 2007- 2013

Z przedstawionych danych wynika, iż w 2013 r. wzrosła liczba osób objętych wsparciem (o 16,27% względem roku poprzedniego), zmalała jednak liczba osób, które znalazły zatrudnienie (aż o ok. 31 % względem roku poprzedniego). W 2013 roku liczba osób, które znalazły zatrudnienie była najniższa od początku funkcjonowania klubów. Najwięcej uczestników odnotowano w 2009 r. – 5.779 osób.

W 2013 roku różnego rodzaju wsparciem organizowanym przez KIS-y (zarejestrowane i niezarejestrowane) objęto łącznie 5.323 osoby z tego: Wobec osób korzystających z usług KIS - niebędących uczestnikami zajęć, zastosowano wsparcie w formie:

- doradztwa psychologicznego (22 KIS-y)
- doradztwa prawnego (12 KIS-ów),
- możliwości korzystania z komputera, Internetu i urządzeń biurowych (30 KIS-ów),
- pomocy w poszukiwaniu pracy (pisanie listów motywacyjnych, cv, pośrednictwo pracy (32 KIS-y),
- doradztwa społecznego i zawodowego (29 KIS-ów),
- warsztatów (16 KIS-ów),
- szkoleń (10 KIS-ów),
- grup samopomocowych (8 KIS-ów),
- kierowania do prac społecznie użytecznych czy robót publicznych (27 KIS-ów).

Istotną rolę w działaniach zapobiegających sięganiu po alkohol młodych osób są nowe metody pracy w środowisku rodzinnym, lokalnym. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej corocznie monitoruje realizację polityki prorodzinnej przez samorządy gminne i samorządy powiatowe z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. W tym celu także w roku 2013 przesłano stosowną ankietę, jedno z pytań dotyczyło wprowadzania nowatorskich form wsparcia rodziny (TSR, KGR, mediacje), w roku 2013 w gminach zastosowano poniższe metody:

- Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach - stosowana była w przypadku 77 rodzin (tym wsparciem objęto 266 osób),
- Konferencja Grupy Rodzinnej - zastosowana została w przypadku 11 rodzin (obejmując wsparciem 35 osób),
- Mediacje rodzinne - mediacjami objęto 576 osób z 125 rodzin .

Ponadto w gminach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2013 zatrudniano asystentów rodziny, jak wynika z zebranych danych pracowało 200 asystentów rodziny, którzy wsparciem objęli 1 467 rodzin.

Jedną z istotnych form wzmacniania kompetencji rodzin były kolejne edycje programu „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców“, w gminach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2013 – przebiegało to następująco:

- Liczba gmin, na terenie których realizowany był *Program – 12 gmin*
- Liczba zrealizowanych cykli warsztatowych - 3 cykle
- Liczba superwizji - 10 superwizji, oraz 8 grup wsparcia
- Łączna liczba osób, które wzięły udział w zajęciach warsztatowych - 670 osób.

Wskaźniki do priorytetu III

wskaźnik	Rok	Rok
	2012	2013
Liczba osób uczestniczących w programie „Szkoła dla rodziców”	619	670
Liczba rodzin objętych nowymi metodami pracy z rodziną („Konferencja grupy rodzinnej”, „TSR- <i>Terapia skoncentrowana na rozwiązaniu</i> ”)	31	213
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	1 190	1 467
Liczba CIS, KIS w województwie prowadzących programy dla osób z problemem alkoholowym po podstawowym programie leczenia	CIS - 6 KIS – 39	CIS - 6 KIS – 41
Liczba podmiotów, które uzyskały wsparcie z samorządu województwa, wspierające środowiska osób dotkniętych problemem alkoholowym.	3 NGO	3 NGO

Priorytet IV. Przemoc w rodzinie w związku z alkoholem

Cel operacyjny: Wzmacnianie gminnych i powiatowych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa.

Organizacje pozarządowe są jednym z podmiotów lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W celu wzmocnienia tego systemu samorząd województwa warmińsko-mazurskiego zaproponował w otwartym konkursie ofert na realizację projektów przez organizacje pozarządowe - zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym. W roku 2013 ramach konkursu 5 projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie uzyskało dofinansowanie:

- Ośrodek Mediacji, Kształcenia i Porad Prawnych w Olsztynie, „II część projektu. Pokojowe rozwiązywanie konfliktów – innowacyjny program profilaktyczny przeciwdziałający przemocy i agresji”, na kwotę 12 000 zł. Dzięki dofinansowaniu z dotacji możliwe było zrealizowanie następujących działań: opracowanie materiałów edukacyjnych, wdrożenie mediacji w 10 szkołach w 5 powiatach, zorganizowanie spotkań konsultacyjno-ekspertyczne i informacyjno szkoleniowe dla pedagogów, zorganizowanie międzyszkolnego konkursu „Podobają nam się mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów”. Z Projektu skorzystało 620 osób.
- Stowarzyszenie „Przystań”, „Zmiana może zacząć się od Ciebie”, na kwotę 9 000 zł. Za otrzymaną dotację zrealizowano 80 godzin zajęć warsztatowych treningowych, w tym: zajęcia psychoedukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zajęcia treningowe w zakresie umiejętności wychowawczych, zajęcia animacyjne i podsumowujące w Kamionce – wieś tematyczna. Z Programu skorzystało 20 kobiet.
- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Sukurs”, „Program interwencyjno-wspierający dla rodzin z problemem przemocy i uzależnienia od alkoholu”, na kwotę 6 000 zł. Za środki uzyskane z dotacji Stowarzyszenie wynajęło

lokal, zakupiło materiały niezbędne do realizacji zadania, udzielało poradnictwa rodzinnego. Łącznie z programu skorzystały 343 osoby.

- Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej, „Kampania profilaktyczna na temat przemocy w rodzinie kierowana do seniorów województwa warmińsko-mazurskiego”, na kwotę 8 000 zł. Za kwotę otrzymaną z dotacji zostało zrealizowane, m.in. kampania informacyjno-profilaktyczna, poradnictwo prawno-obywatelskie, poradnictwo psychologiczne, mediacje oraz rzecznictwo interesów/asysta wolontariusza. Z projektu skorzystało 441 osób.
- Caritas Archidiecezji Warmińskiej, „Odbudowanie zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie kobiet i ich dzieci dotkniętych przemocą domową”, na kwotę 10 000 zł. Dzięki otrzymanej dotacji zrealizowano następujące zadania: prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla dzieci, poradnictwa prawnego, warsztaty z psychologiem i pedagogiem, zajęcia terapeutyczne dla kobiet i ich dzieci. Z zadania skorzystało 148 osób.

Od kilku lat Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego inicjuje i dofinansowuje tworzenie w województwie bezpiecznych, przyjaznych dziecku miejsc przesłuchań tzw. „Niebieskich Pokoi”.

Jednym z zadań Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest *Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie*. Wobec tego w roku 2013 postanowiono przeprowadzić szkolenie osób, które wykorzystują albo będą wykorzystywały pomieszczenia bezpiecznych przesłuchań – Niebieskie Pokoje.

Szkolenie „Przesłuchanie małoletnich ofiar i świadków przemocy w rodzinie” miało miejsce we wrześniu 2013 r. w Bartoszycach. Przeprowadziły je przedstawicielki Fundacji Dzieci Niczyje. Głównymi celami szkolenia było:

- poszerzenie wiedzy na temat funkcjonowania dziecka ofiary przestępstwa, możliwości rozwojowych dziecka świadka w poszczególnych fazach rozwojowych
- omówienie problemów związanych z przesłuchaniami w trybie art. 185 a i b k.p.k.
- doskonalenie technik przesłuchania i współpracy między sędziami, prokuratorami i biegłymi psychologami.

Szkolenie obejmowało 16 godz. zajęć warsztatowych w ciągu dwóch dni. W szkoleniu udział wzięło 21 osób, sędziów i prokuratorów z jednostek z terenu województwa. Uczestnicy szkolenia rekrutowani byli zarówno za pośrednictwem okręgowych jak również rejonowych sądów i prokuratur, funkcjonujących w obszarze naszego województwa.

Uczestnicy szkolenia podkreślali przydatność uczestnictwa w warsztatach w swojej pracy zawodowej. Bardzo duże znaczenie miała wzajemna wymiana doświadczeń między sędziami i prokuratorami, uczestniczącymi w szkoleniu.

Działalność „Niebieskich Pokoi” w województwie jest corocznie monitorowana. Obecnie w województwie funkcjonuje 15 „Niebieskich Pokoi”, z czego utworzenie 11 było inicjowane i wspierane finansowo z budżetu samorządu województwa.

Poniższe zestawienie obrazuje stan wykorzystania tych pomieszczeń w latach 2011-2013.

Tabela 7. Funkcjonowanie „Niebieskich Pokoi” w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Rok	Liczba działających Niebieskich Pokoi	Pokoje utworzone z inicjatywy województwa	Liczba przeprowadzonych przesłuchań (policyjnych, prokuratorskich, sędziowskich)	Liczba posiedzeń składu sędziowskiego	Ilość przeprowadzonych badań (psychologicznych, pedagogicznych, innych)	Liczba sesji terapeutycznych (w godzinach)
2011	16	11	138	58	289	679
2012	15	11	172	59	405	1024
2013	16	11	328	97	326	1108

Źródło: opracowanie własne – dane uzyskane z placówek prowadzących „Niebieskie Pokoje”

W celu opracowania w województwie modelowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowego programu pracy ze sprawcami przemocy Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego powołał w grudniu 2012 roku zespół ekspertów ds. opracowania w/w dokumentów.

W 2013 roku Zespół w okresie od 24 stycznia 2013 do 23 września 2013 podczas posiedzeń warsztatowych wypracował podstawowe założenia ww. programów. W oparciu o ten materiał Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie przygotował projekty ramowych programów, przedstawiając je do zatwierdzenia Zarządowi Województwa. Na posiedzeniu w dniu 12 listopada 2013 r. Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego przyjął Uchwałą Nr 56/757/13/IV Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz Ramowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach zadania „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim”, dotowanego przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, jednym ze zrealizowanych elementów było dofinansowanie szkoleń indywidualnych (szczegóły w priorytecie V – Lecznictwo odwykowe). W grupie osób zatrudnionych w placówkach lecznictwa odwykowego, były osoby które skorzystały z dotacji podwyższając kwalifikacje zawodowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. w roku 2012 - 6 osób oraz w roku 2013 – 6 osób, które ukończyły Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego od trzech lat realizuje przedsięwzięcia w ramach akcji „Biała Wstążka”, z okazji światowych 16 Dni przeciw przemocy ze względu na płeć (25.11-10.12).

Dnia 27 listopada 2013 r. w Gierłozie odbyła się III Wojewódzka Konferencja w Ramach Kampanii „Biała Wstążka”. Spotkaniu przyświecało hasło „Chrońmy szczęśliwe dzieciństwo”. Celem konferencji było dalsze popularyzowanie w województwie idei „Białej Wstążki”. Jej noszenie ma być symbolem sprzeciwu wobec przemocy stosowanej przez mężczyzn wobec kobiet, a także osobistym zobowiązaniem noszącego ją mężczyzny, że nigdy nie będzie stosować, akceptować lub milczeć na temat przemocy wobec kobiet.

To trzecie takie przedsięwzięcie samorządu województwa warmińsko-mazurskiego w ramach Kampanii „Biała Wstążka”. Pierwsza konferencja „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet - Biała Wstążka” odbyła się 2 grudnia 2011 roku, a zeszłoroczna - 4 grudnia 2012. W Konferencji udział wzięło ponad 120 osób zaangażowanych w pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy - pracowników samorządów gminnych, powiatowych, pedagogów, pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych, terapeutów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, członków zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki do priorytetu IV

wskaźnik	Rok	Rok
	2012	2013
Liczba kampanii, konferencji zorganizowanych przez samorząd województwa	1	1
Liczba przeszkolonej kadry do pracy z osobami stosującymi i doświadczającymi przemocy	6	6
Liczba dofinansowanych przez samorząd województwa - programów jednostek niepublicznych w ramach otwartych konkursów ofert	2	5

Priorytet V. Lecznictwo Odwykowe

Cel operacyjny: Wzmocnienie podmiotów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu.

Zbieraniem i przetwarzaniem danych dotyczących lecznictwa w województwie warmińsko-mazurskim zajmowało się do roku 2011 Warmińsko-Mazurskie Centrum Zdrowia Publicznego w Olsztynie, obecnie Wydział Zdrowia Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Narodowy Fundusz Zdrowia oraz Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku.

W celu zabezpieczenia kompleksowych świadczeń zdrowotnych z zakresu leczenia uzależnień dla mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego na lata następne jako cel nadrzędny przyjęto poprawę zdrowia psychicznego mieszkańców i redukcję szkodliwych skutków uzależnień, głównie poprzez poprawę modelu opieki ambulatoryjnej, dziennej i środowiskowej zgodnie ze wskaźnikami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia Psychicznego

Placówki lecznictwa odwykowego i uzależnień działające na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego świadczą następujące rodzaje usług:

1. leczenie chorych na oddziałach ogólnopsychiatrycznych, odwykowych i detoksykacji,
2. leczenie chorych na oddziałach dziennych leczenia uzależnień
3. leczenie ambulatoryjne w przychodniach /poradniach/ odwykowych:
  - wizyty u psychologów, terapeutów lub instruktorów terapii uzależnień,
  - wizyty w środowisku chorego,

- psychoterapie indywidualne,
- psychoterapie grupowe /rodzinne/, psychoedukacyjne

Poniższe dane przedstawiają działalność stacjonarnych, dziennych i ambulatoryjnych placówek zajmujących się leczeniem osób uzależnionych od alkoholu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2011-2013:

Tabela 8. Opieka stacjonarna w zakresie leczenia odwykowego i uzależnień w Województwie Warmińsko-Mazurskim:

Rok	Liczba stacjonarnych ośrodków terapii uzależnień	Liczba leczonych
2011	8	4 477
2012	8	4 310
2013	8	4 733

źródło: dane uzyskane z Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

Liczba osób przebywających w stacjonarnych ośrodkach terapii uzależnień w monitorowanym okresie pozostawała na podobnym poziomie, z dwóch powodów, po pierwsze ze względu na liczbę placówek i liczbę miejsc w tych placówkach (8 placówek – w latach 2011-2013) oraz na limit tego rodzaju świadczeń określony przez Narodowy Fundusz Zdrowia (pod względem liczby łóżek w porównaniu do średniej krajowej znajdujemy się w czołówce w kraju oraz przewyższamy wskaźniki zawarte w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego).

Ponadto odnotować należy, że w naszym województwie 4 szpitale ogólne posiadają w swojej strukturze oddziały leczenia uzależnień: dwa z nich to oddziały detoksykacyjne, natomiast dwa – to oddziały leczenia uzależnień.

Tabela 9. Opieka ambulatoryjna w zakresie leczenia odwykowego i uzależnień w województwie warmińsko-mazurskim

Wyszczególnienie	2011r.	2012r.	2013r.
Liczba poradni odwykowych i profilaktyki osób uzależnionych	23	23	23
Liczba porad w poradniach odwykowych	57 614	55 897	76 059
Liczba wizyt u psychologów, terapeutów i instruktorów terapii uzależnień	49 146	51 095	69 259
Psychoterapia indywidualna /osoby/	8 145	5 630	8 199
Psychoterapia grupowa /osoby/	7 023	75 132 (liczba sesji)	3 955
Wizyty w środowisku chorego (dom, szkoła)	-	3	66
Porady telefoniczne	1 348	863	1 700
Skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	1037	876	757

źródło: dane uzyskane z Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

Jak wynika z powyższych danych z roku na rok rośnie liczba ambulatoryjnych świadczeń leczniczych, udzielanych osobom uzależnionych od alkoholu (poza skierowaniami do placówek stacjonarnych).

Tabela 10. Opieka dzienna w zakresie leczenia odwykowego w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Rok	Liczba dziennych ośrodków terapii uzależnień	Liczba leczonych
2011	5	402
2012	7	658
2013	7	733

źródło: dane uzyskane z Narodowego Funduszy Zdrowia w Olsztynie

Coraz powszechniejszą formą leczenia uzależnień jest udział w programie na oddziale dziennym, co pokazują powyższe dane. Taka metoda terapii umożliwia pacjentom mieszkanie w domu, ale wymaga od nich systematycznego udziału w kilkugodzinnych zajęciach terapeutycznych przez pięć dni w tygodniu

Tabela 11 Leczenie uzależnień w zakresach innych niż odwykowych (zakresy ogólnopsychiatryczne) w Województwie Warmińsko-Mazurskim:

Rok	Liczba podmiotów ogólnopsychiatrycznych	Liczba leczonych
2011	38	1 957
2012	38	1 877
2013	38	1 867

źródło: dane uzyskane z Narodowego Funduszy Zdrowia w Olsztynie

W monitorowanych latach obserwuje się tendencję wzrostową w dostępności do świadczeń terapii leczenia uzależnień. Z informacji Warmińsko-Mazurskiego Oddziału NFZ w Olsztynie wynika, że wartość kontraktów zawieranych z podmiotami prowadzącymi leczenie uzależnień sukcesywnie wzrasta (proporcjonalnie do personelu zatrudnionego w placówkach medycznych i ich realnych możliwości w realizacji limitów zawartych w kontraktach).

Tabela 12. Leczenie w poradniach odwykowych

Lata	Leczeni ogółem	Z liczby ogółem leczeni po raz pierwszy	Do 18 lat	19-29 lat	30-64 lat	65 lat i więcej	Zobowiązani do leczenia odwykowego
2011	6 830	2 587	18	1 168	5 474	170	1 818
2012	7 372	2 408	16	1 142	5 982	232	2 063
2013	7 509	2 560	30	1 132	6 077	270	1 704

źródło: dane uzyskane z Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

Istotną rolę w zakresie wzmocnienia podmiotów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu odgrywa dobrze przygotowana specjalistyczna kadra. W związku z tym, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego systematycznie wspiera podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadry terapeutycznej placówek lecznictwa odwykowego.

Wzorem lat ubiegłych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2013 przeznaczył środki finansowe w wysokości 147 230 zł na sfinansowanie zadania „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko-Mazurskim”. Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współzależnień (będący w strukturach Szpitala w Węgorzewie) wykorzystał kwotę 134 439 zł, wydatkując ją na: szkolenia indywidualne między innymi: Studium Terapii Uzależnień, Superwizje, Staż kliniczny, Studium Psychoterapii, Szkołę psychoterapii, Studium Pomocy Ofiarom Przemocy, Studium interdyscyplinarne Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Psychoterapii Behawioralno-Poznawcza, Studium Psychoterapii Sądowej, Szkoła muzykoterapii, Trening asertywności, Terapia systemowa a także Szkołę letnią, staże kliniczne, superwizje pracy terapeutycznej oraz programów terapeutycznych w placówkach i spotkanie kierowników placówek lecznictwa odwykowego. W wyniku przekazanej dotacji w szkoleniach ogółem wzięło udział 109 osób delegowanych przez placówki odwykowe, w tym 44 osoby uzyskały dofinansowanie do szkoleń indywidualnych.

Poza dofinansowaniem szkoleń zewnętrznych, w ramach dotacji w roku 2013 przeprowadzone były w Giżycku dwa moduły szkolenia nt. „Praca z osobami uzależnionymi głuchoniemymi – język migowy” – kontynuacja do certyfikatu Kurs Służb Społecznych zakończyły 1 etap szkolenia terapeutów w pomaganiu osobom niesłyszącym.

Ponadto przeprowadzone zostały superwizje programów terapeutycznych i pracy członków zespołu interdyscyplinarnego placówek lecznictwa w 11 placówkach lecznictwa odwykowego.

Bardzo istotne dla wzmocnienia podmiotów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu są coroczne spotkania kierowników placówek lecznictwa odwykowego, w 2013 roku w spotkaniu organizowanym przez WOTUW w Giżycku udział wzięło 27 osób. Poza możliwością przedyskutowania aktualnych problemów związanych z świadczeniem usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych wobec osób dotkniętych

uzależnieniem, istotnym zagadnieniem były wykłady eksperta światowej sławy w dziedzinie psychologii prof. Czesława Czabały.

Zaznaczyć należy, że systematyczny udział w szkoleniach, które umożliwiają: zdobywanie oraz uzupełnianie aktualnej wiedzy, poprzez uczenie się nowych lub doskonalenie wcześniej nabytych umiejętności terapeutycznych, poznawanie nowych metod i technik, wpływa na wzrost jakości udzielanych usług terapeutycznych.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, podobnie jak w latach poprzednich, wspierał rozwój i modernizację bazy materialnej zakładów leczenia odwykowego.

Tabela 13. Wsparcie modernizacji placówek leczenia odwykowego przez Samorząd Województwa w latach 2012-2013

Rok	Nakłady w ramach środków WPPiRPA
2012	216 850
2013	191 255

Źródło: opracowania własne

W 2013 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, udzielono wsparcia zakładom opieki zdrowotnej, na podniesienie poziomu świadczonych usług, poprzez modernizacje, remonty oraz doposażenie w niezbędnym sprzęcie i materiałach.

Z budżetu województwa przyznano dotacje poszczególnym jednostkom:

- Dotację w wysokości 97 000 zł Wojewódzkiemu Zespołowi Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie na pokrycie kosztów związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i bieżących Pododdziału Dziennego Terapii Uzależnienia od Alkoholu
- Podpisano również umowę o dofinansowanie w wysokości 100 000 zł zadań inwestycyjnych Oddziału Terapii Uzależnień od Alkoholu i Oddziału detoksykacyjnego w Samodzielnym Publicznym Specjalistycznym Psychiatrycznym ZOZ we Fromborku
- Województwo przekazało dotację celową w wysokości 15 255 zł powiatowi lidzbarskiemu na poprawę warunków w pomieszczeniach higieniczno - sanitarnych Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu Szpitala Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim.

Wskaźniki do priorytetu V

wskaźnik	Rok		
	2011	2012	2013
Liczba osób leczonych w placówkach leczenia odwykowego	11 307	11 682	12 242
Liczba zmodernizowanych oddziałów, placówek leczenia odwykowego	4	3	3
Liczba placówek poddanych superwizji	4	7	11

Sporządziła: Elżbieta Straszkiwicz

Wnioski i rekomendacje wynikające ze sprawozdania z realizacji w 2013 roku „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2012 – 2015”

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Uwagi
1.	Jakość podejmowanych w gminach działań w zakresie profilaktyki uzależnień jest wciąż niezadawalająca	Wzmacniać samorządy gminne w realizowaniu i modyfikowaniu lokalnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne Organizacje pozarządowe	Organizowanie cyklicznych narad, spotkań z przedstawicielami samorządów lokalnych, promocja dobrych praktyk rekomendacje projektów	
2.	Oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, jako alternatywy dla zagrożenia uzależnieniami, wciąż jest zbyt uboga	Należy nadal inspirować realizację programów i zajęć wspierających oraz aktywizujących młodzież w środowiskach lokalnych (m.in. w świetlicach, Młodzieżowych Klubach Integracji Społecznej)	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne Organizacje pozarządowe	Włączyć w realizację zadań organizacje pozarządowe poprzez rozpisanie otwartego konkursu, organizowanie forum profilaktycznego, promować „dobre praktyki” doksztalcanie animatorów młodzieżowych, liderów, koordynatorów klubów, świetlic	
3.	Wymierne efekty działań na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi oraz wykluczeniu społecznemu gwarantuje współpraca służb różnych szczebli administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych	Kontynuować działania wzmacniające współpracę podmiotów i jednostek wszystkich szczebli administracji publicznej	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego MPiPS, PARPA, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki Samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne	Współorganizowanie i włączanie się przez Samorząd Województwa w inicjatywy lokalne w zakresie profilaktyki i zapobiegania alkoholizmowi	
4.	Podnoszenie umiejętności i kompetencji osób pracujących w profilaktyce i leczeniu uzależnień wpływa na efektywniejszą pracę z osobami uwikłanymi w uzależnienia i przemoc w rodzinie	Należy wspierać projekty służące podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności osób zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień., przemoc w rodzinie;	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Samorządy gminne, powiatowe i ich jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe WOTUW	Inicjowanie i organizowanie szkoleń dla osób zaangażowanych w profilaktykę uzależnień i przeciwdziałanie przemocy w rodzinach dotkniętych chorobą alkoholową. Dofinansowanie szkoleń kadry leczenia odwykowego	

5.	Centra i kluby integracji społecznej funkcjonujące w naszym województwie (od 2005 roku) stwarzają szereg możliwości dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co jest właściwym kierunkiem działań.	Wzmocnić działania w kierunku upowszechniania programów wspierających osoby uzależnione i współuzależnione szczególnie w CIS-ach, KIS-ach	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki Organizacje pozarządowe, Samorządy gminne, powiatowe i ich jednostki organizacyjne, Gminne Komisje RPA, Warmińsko - Mazurska Rada Terenowa ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym w Olsztynie	Inicjowanie opracowania programów w celu pozyskania środków finansowych, zlecenie zadań w otwartym konkursie ofert, promowanie „dobrych praktyk”	
6.	W wielu regionach województwa brakuje miejsc pomocy osobom uwikłanym w uzależnienie oraz przemoc w rodzinie	Wspomagać rozwój lokalnych systemów pomocy osobom i rodzinom dotkniętym chorobą alkoholową oraz problemem przemocy (ośrodków, punktów, poradni, centrów)	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Samorządy gminne, powiatowe i ich jednostki organizacyjne, Gminne Komisje RPA, Organizacje Samorządowe Warmińsko-Mazurski Narodowy Fundusz Zdrowia O/Olsztyn	Inicjowanie powstawania nowych miejsc pomocy promowanie „dobrych praktyk” zwiększenie środków finansowych, rozszerzanie kontraktów z NFZ	
7.	W wielu przypadkach samorządy gminne mają zbyt małe dochody pochodzące z koncesji na sprzedaż alkoholu aby podejmować wystarczające działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień na swoim terenie.	Należy wykorzystywać w większym stopniu fundusze europejskie na finansowanie projektów dot. działalności profilaktycznej i leczniczej w zakresie uzależnień	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Organizacje Pozarządowe, Samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne,	Poruszanie podczas narad, konferencji regionalnych, tematyki finansowania z funduszy unijnych działalności profilaktycznej i leczniczej w zakresie uzależnień, promowanie „dobrych praktyk”	
8.	Pomimo zmian legislacyjnych, lokalne systemy pomocy osobom dotkniętym przemocą nie funkcjonują w stopniu wystarczającym.	Prowadzić działania na rzecz poprawy efektywności pomocy podejmowanej wobec ofiar przemocy oraz sprawców przemocy w rodzinie dotkniętych problemem uzależnień od alkoholu	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Samorządy gminne i powiatowe oraz ich jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe	Inicjowanie i organizowanie szkoleń dla osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie promowanie „dobrych praktyk”	

przyjęte dnia 26.05.2014